

ІНТЕРВ'Ю 14.05.2025 | Крістіна Герасімов

«Вкрай важливо мати в уряді справді проєвропейські сили»

Віцепрем'єр-міністерка з питань євроінтеграції
Крістіна Герасімов про європейський курс Молдови та
перешкоди на шляху до мети

Інтерв'ю провів Меделін Некицу

В березні виповнилося три роки, як Молдова подала заявку на вступ до ЄС. Це відбулося на тривожному тлі російського вторгнення в Україну. Якого прогресу Молдова досягла за цей час? Адаже процес відбувається надзвичайно швидко, якщо порівняти зі шляхом деяких балканських країн, які є або прагнуть стати членами ЄС.

Звичайно, ми мусили закривати прогалини, що накопичилися за три минулі десятиліття, але паралельно з цим і з подоланням численних криз нам вдалося всього за три роки не тільки досягти статусу кандидата, а й почати в червні 2024 року переговори про вступ.

Ба більше, незважаючи на безпрецедентне зовнішнє втручання, демократичне волевиявлення наших громадян закріпило мету європейської інтеграції в Конституції Республіки Молдова. Попереду ще багато роботи, але початок гарний.

На якому етапі ми зараз? Які наші основні питання, які головні цілі?

Ми на півдорозі процесу перевірки національного законодавства. Це величезна робота десятків інституцій, відповідальних за презентацію країни. Також ми сподіваємося почати цього року переговори про тематичні групи розділів, так звані кластери. Паралельно ми зміцнюємо самі інституції, щоб якнайкраще зробити решту кроків до вступу.

Яка реакція Брюсселя на реформи, що зараз проводяться? Чи

задоволений ЄС прогресом?

За ці роки ми покращили енергетичну безпеку, і ми зробимо за підтримки Європи все можливе, щоб Росія більше ніколи не змогла використовувати енергію проти нашого народу як зброю або інструмент шантажу. Також ми успішно посилили інституції, які забезпечують громадський порядок, безпеку громадян, захист кордонів, щоб наша країна не була така вразлива.

Триває диджиталізація та підвищення доступності державних послуг, вже значно поменшало бюрократії. Є зміни і в системі правосуддя, в першу чергу на користь людям – адже навряд чи знайдеться такий чесний громадянин, який би не хотів рівності перед законом і щоб злочинці сиділи в тюрмі.

Ми б не досягли цього, якби не працювали сумлінно, якби не проводили справжніх реформ, а імітували їх, як бувало в минулому. І План зростання для Республіки Молдова, найбільша в нашій історії програма економічної підтримки, передусім свідчить про довіру до нас з боку Європейського союзу і бажання Брюсселя бачити нас на своєму боці як члена ЄС.

В яких сферах процес іде повільніше або є певні недопрацювання? Як щодо правосуддя? Як ми можемо покращити темпи реформ у цьому проблемному секторі?

Що таке «повільно» чи «недопрацювання», взагалі важко сказати. Є сфери (наприклад, рибне господарство), які раніше з об'єктивних причин дуже слабко регулювались, а є сфери, набагато ближчі до європейського законодавства (довкілля, сільське господарство). Є низка секторів, де сфера регулювання дещо вужча, тобто навіть немає особливої потреби в адаптації. Тож тут недоцільно ділити на тих, хто склав і не склав іспит. Запевняю вас, що робота ведеться в усіх залучених установах – з ранку до вечора сім днів на тиждень.

Що ж до правосуддя, то це надзвичайно складний розділ, і, як ми побачили на референдумі торік, політична корупція є дуже серйозною загрозою для нашої демократії. Існує навіть ризик, що волевиявлення народу обнулятимуть ті, хто вважає, що голоси можна купувати й що це абсолютно нормально. Було внесено корективи на рівні інституцій, відповідальних за боротьбу з корупцією, ми продовжуємо перевіряти прокурорів.

Де-факто комплексна реформа триває, і ми будемо далі йти цим шляхом, щоб корумпованим елементам точно більше не було місця в системі. Тільки так можна відновити віру громадян в правосуддя і в захист їхніх прав.

Чи можливо домовитися з ЄС про фінансування деяких проєктів, які раніше підтримувало USAID? Чи готовий ЄС допомогти Республіці Молдова з цим? Чи говорили ви про це з Брюсселем?

Звичайно, ми б хотіли поновлення призупинених проєктів за підтримки США або інших міжнародних партнерів, з якими ми ведемо переговори, щоб заповнити цю прогалину. Але я наголошую: США залишаються важливим партнером для Республіки Молдова, і ми цінуємо трансатлантичні відносини.

А що з переговорами й лобіюванням, яке ми проводимо в кількох європейських столицях? Деякі країни й досі негативно ставляться до вступу Молдови в ЄС. Як ви вирішуєте ці потенційні проблеми?

Рішення про початок переговорів про вступ з нашою країною одноголосно схвалили всі 27 членів, тож я не бачу підстав говорити про негативне ставлення. Успіх, як я вже казала, значною мірою залежить від того, що ми робимо вдома. І ми хочемо, щоб нас оцінювали за заслугами, щоб ми могли приєднатися, коли будемо готові.

Чи обговорюєте ви з європейськими партнерами, зокрема з Румунією, можливість направлення більшої кількості фахівців, які могли б подати нам руку й прискорити євроінтеграцію Молдови?

Нас уже підтримують експерти з багатьох держав – членів ЄС, а також інституції ЄС. Крім того, ми дуже добре співпрацюємо з колегами з інших країн-кандидатів. Але наші потреби змінюються відповідно до того, на якому ми етапі. Ми раді, що наші партнери ставляться до цього з розумінням і адаптуються до нових потреб.

Як у нас справи з людськими ресурсами? Чи вистачає державних службовців для ефективного європейського курсу? Чи достатньо вони мотивовані та підготовлені до виконання цих непростих завдань?

У нас дуже хороші співробітники. Вони віддані своїй справі й чудово розуміють історичну місію, яку їм довірили: завершити найважливіший проєкт трансформації та модернізації країни. Звичайно, завжди є куди рости.

Але інші країни-кандидати починали приблизно так само, і я переконана, що ми вийдемо на ще вищий рівень. Ми працюємо над планом навчання державних службовців, і партнери допомагають нам підготувати наші інституції до подальших завдань.

Наскільки важливо для Республіки Молдова мати в новому виборчому циклі тяглість роботи над членством в ЄС, тобто, по суті, мати проєвропейську більшість після парламентських виборів? Якщо її не буде, чи можемо ми втратити історичну можливість вступити до ЄС до 2030 року?

Вкрай важливо мати в уряді справді проєвропейські сили, що отримали владу завдяки чесному голосуванню народу, і ніяк інакше. Факт існування лідерів [думок], які відкрито кажуть в публічних зверненнях, що хочуть іншого геополітичного шляху, показує, наскільки вони насправді, а не з власних слів, поважають Конституцію. Інші ж заявляють про підтримку євроінтеграції, при цьому бойкотуючи демократичний референдум.

Вибори 2025 року – це вибори не тільки на найближчі чотири роки, а й на наступні десятиліття. Тому дуже важливо проголосувати за ті політичні сили, що не словом, а ділом довели свою відданість справі приведення нашої країни в Європейський союз.

Переклад з англійської Дар'ї Прусенко

Це інтерв'ю вперше вийшло в Foreign Policy Newsletter, його переклад публікується з дозволу правовласника.

Крістіна Герасімов

Крістіна Герасімов (Cristina Gherasimov) – віцепрем'єр-міністерка Молдови з питань євроінтеграції. Раніше вона обіймала посаду генерального секретаря Апарату президента та радниці президента Молдови з питань зовнішньої політики.

